

Rapport | 2016-05-09

Program

Framtidens båt-bad och turistort 2016-2022

Innehållsförteckning

Inledning och utgångspunkter	3
Inledning	3
Syfte och uppdrag	3
Utgångspunkter	4
Turism och besöksnäring i Sverige	4
Turism och besöksnäring i Södertälje	5
Förslag till program för Södertälje som turist- och evenemangskommun.....	5
Bygg utvecklingen på Södertäljes styrkor	6
Fokusområden	6
A. Kunskap och analys	7
B. Samverkan och strukturer	7
C. Koncept- och produktutveckling	8
D. Båt – och badliv i Södertälje	8
E. Evenemangsutveckling	9
F. Information och marknadsföring	9
G. Utveckla unik reseanledning	9
Slutsatser och fortsatt arbete	10

Riktlinjer för styrdokument: KS 15/206

Fastställda av Kommunstyrelsen: 2016-05-25

Giltighet tom: 2023-01-01

Kommunstyrelsen ansvarar för revidering senast: 2023-01-01

Dokumentansvar: Destination Södertälje

Inledning och utgångspunkter

Inledning

Programförslaget för Södertälje som framtidens båt-, bad- och turistort handlar om hur Södertälje genom ett aktivt och professionellt arbete kan vidareutvecklas som en attraktiv plats för besökare och för evenemang.

Ambitionen i programförslaget har varit att hitta en modern tappning på Södertäljes styrkor och traditioner, att bygga på Södertäljes förutsättningar som besöks – och evenemangsstad med utgångspunkt i dagens situation och med fokus på morgondagens möjligheter.

Södertäljes varumärkesanalys, som bildat underlag till den nya varumärkesplattformen, har utgjort grunden för arbetet. Varumärkesplattformen innehåller tre huvudelement: Positionen: ”Där världarna möts”, Profilbärarna: Industri i framkant, Innovation och Mångkultur och Personligheten: Färgstark, Nyfiken, Urban och Ansvarstagande.

Dagens arbetssätt och strukturer har analyserats, såväl internt inom kommunen som i externa samarbeten med näringsliv och föreningar. Den privata näringsens involvering och drivkraft i utvecklingsarbetet är en förutsättning för att turism – och evenemang skall utvecklas i Södertälje. Kommunens har en stödjande roll och bör främst fokusera på att ge företag och föreningar goda förutsättningar för att utveckla sina verksamheter.

Syfte och uppdrag

Programmet vänder sig till de aktörer inom besöksnäringen som gemensamt utvecklar Södertälje till en attraktiv plats för besökare. Dessa aktörer är kommunen, privata företag liksom föreningar.

Programmet utgår från den näringslivsstrategi 2016-2022 ”Utvecklingskraft i Södertälje” som antagits av Kommunstyrelsen. Näringslivsstrategin utgår i sin tur från Mål och budget liksom från Översiktsplan 2013-2030.

Ansvar

Dokumentansvarig för programmet är Destination Södertälje. Programmet ska åtföljas av en handlingsplan liksom en aktivitetsplan och följs upp i december årligen, i samband med att näringslivsstrategin följs upp.

Implementering av programmet görs genom handlingsplanen och åtföljande aktivitetsplanen.

Utgångspunkter

Turism och besöksnäring i Sverige

Tillväxtverket är ansvarig nationell myndighet för turism och besöksnäring och genomför insatser för främjande av turistföretagande och entreprenörskap. Tillväxtverket har också som uppgift att ta fram och sprida kunskap om turismens utveckling i Sverige.

Några av de möjligheter och utmaningar som Tillväxtverket anger för besöksnäringen är att man behöver öka kunskapen om globala trender för att Sverige ska ha chans att hänga med i en föränderlig och hårt konkurrensutsatt global turismindustri.

- Många av de förändringar som sker i besöksnäringen har sin bakgrund i ett förändrat beteende hos konsumenterna och en allt snabbare digitalisering. Utvecklingen går fort och vi behöver utveckla vår kunskap.
- Det finns en stor efterfrågan på fler mogna turistdestinationer, produkter och upplevelser i Sverige. En utmaning är att få hela utvecklingskedjan att fungera, vilket kräver både kompetens och konstruktiv samverkan mellan många aktörer.
- Näringen är starkt beroende av samspelet mellan privata och offentliga strukturer, eftersom besökarnas upplevelser i hög grad byggs kring platser och tjänster som tillhandahålls av det offentliga. Det handlar bland annat om offentliga miljöer, transporter, rekreationsområden och lokal service.
- Besöksnäringens företag omgärdas av ett omfattande regelverk, och ser lagar och myndighetsregler som ett större hinder än genomsnittsföretaget.
- Utvecklingen av turism är utmanande ur ett hållbarhetsperspektiv. Det finns ett stort behov av att arbeta vidare med frågorna.

Säsongsvariationerna, som återspeglas i många av turistföretagens upplevda tillväxthinder, är en sedan länge välkänd utmaning inom besöksnäringen. Många gånger är den särskilt kännbar för företag på landsbygd och i glesbygd eftersom kundunderlaget för den grundservice som krävs för destinationens attraktionskraft för boende såväl som besökare, företag och arbetskraft ofta är begränsat.

Tillväxtverket rapporterar och analyserar också utvecklingen av turismen i Sverige.

Utvecklingen visar en stark tillväxt de senaste åren. Tillväxten avser såväl ekonomiskt värde, antal övernattningar som sysselsättningen. Utvecklingen visar också en ökad koncentration till storstadsregionerna. Antalet övernattningar ökade i nästan samtliga regioner i Sverige under 2014 med en total ökning på fem procent vilket är den största ökningen på nästan tio år. Procentuellt var ökningen störst i Stockholms län med 7,6 procent.

Turism och besöksnäring i Södertälje

Det som gäller för besöksnäringen i Sverige i stort enligt ovan gäller i hög grad också för Södertälje. Efterfrågan på mogna destinationer och attraktiva upplevelser som konsumenterna uttrycker, är en viktig fråga för Södertälje, inte minst som en del av huvudstadsregionen.

De säsongsmässiga och strukturella utmaningar som finns i besöksnäringen i Sverige liksom frågor kring hållbarhet, samarbeten och digitalisering är lika relevanta för Södertälje som för andra kommuner i Sverige. Samspelet mellan privat och offentligt är en utmaning som olika kommuner löst på olika sätt. Här måste Södertälje finna strukturer och former som fungerar såväl lokalt i Södertälje som tillsammans med regionala och nationella aktörer utifrån vilken marknadsarena man vill agera på.

Människor dras till platser med positiva associationer. Besöksnäring stärker Södertäljes varumärke och är ytterst viktig för vår egen identitet och känsla för vår plats.

Södertäljes geografiska läge gör att det finns flera regionala samarbeten att vara, eller bli, en del av. Att vara en del av Stockholmsregionen ger stora möjligheter i internationella sammanhang. Att dessutom vara en del av den mer landsbygdsnära regionen i Sörmland med koppling till skärgård, naturupplevelser m.m. skapar i sin tur andra möjligheter.

Södertäljes besöksnäring har en god potential, en potential som ännu inte är fullt utnyttjad. Med starkare strukturer och samarbeten, tydligare mål och ambitioner och en god produkt- och konceptutveckling bör Södertälje kunna ta en större andel av den turism som finns i regionen.

För att fullt ut dra nytta av existerande evenemang, liksom för att attrahera nya, krävs en betydligt starkare samordning mellan kommunen och övriga aktörer, liksom verktyg för analys och utvärderingar.

Förslag till program för Södertälje som turist- och evenemangskommun

Södertälje har stora möjligheter att utvecklas som turist- och evenemangskommun. Detta programförslag lyfter fram några möjligheter till förändrade arbetssätt, ökad kunskap och analys, koncept- och produktutveckling och ett samordnat informationsarbete som tillsammans medverkar till att ge Södertälje bättre förutsättningar att bli en attraktiv plats som attraherar fler besökare.

Mål

Programmet ska i första hand medverka till att uppfylla de mål som satts upp i näringslivsstrategin.

Mål för turismens utveckling i Södertälje (enligt TEM)

- Omsättning: 100% ökning 2014 till 2022 (2014: 731 Mkr)

Indikatorer för den successiva utvecklingen

- Omsättning per år fram till 2022 (TEM)
- Kommersiella övernattningar per år (TEM)
- Dagbesök per år (TEM)

Uppföljningen sker årligen genom TEM, Turistekonomisk mätning

Bygg utvecklingen på Södertäljes styrkor

Södertälje har en lång rad styrkor inom flera områden. Många av dessa kan användas för utveckling av besöksnäringen även om de inte omedelbart är kopplade till turism. Styrkor, och vad Södertälje associeras med, som analyserats i varumärkesarbetet, bör vara vägledande även för utveckling inom besöksnäringen. Exempel på styrkor som framkommit i varumärkesanalysen är:

- En stark industritradition och två världsledande företag inom teknik och innovation
- Ett geografiskt strategiskt läge med närheten till Stockholm
- Stor landsbygd med goda möjligheter till natur- och kulturopplevelser
- En stark position inom ekologisk mat och livsmedel, i hög grad kopplat till Järna
- Tom Tits Experiment som unikt och prisat upplevelsecentrum
- Stadskärnan inkl. utvecklingsprogrammet för ett attraktivt centrum
- Ett aktivt hållbarhetsarbete
- Södertälje kanal samt vatten och skärgårdsmiljö i såväl Östersjön som i Mälaren
- En lång idrottstradition
- Väl etablerade evenemang inom kultur och idrott
- Arenor med mycket god kapacitet
- Södertäljebyrån som etablerad mötesplats och informationspunkt

Enligt programförslaget, är det inom sex fokusområden som det fortsatta arbetet bör koncentreras. Förslag till fortsatta utvecklingsinsatser inom de sex fokusområdena är sammanfattade i handlingsplanen.

Fokusområden

- A. Kunskap och analys
- B. Samverkan och strukturer
- C. Koncept- och produktutveckling
- D. Tema båt-/badliv
- E. Evenemangsutveckling
- F. Information och marknadsföring
- G. Utveckla unik reseanledning

A. Kunskap och analys

Den statistik och analys om turismens betydelse och utveckling i Sverige som tas fram av Tillväxtverket bygger på metoden Turistsatellitkontot, en internationellt vedertagen metod för att mäta turismens effekter på ekonomin, exporten och sysselsättningen. Satellitkontot mäts på nationell nivå i Sverige. Den övergripande utvecklingen, trender och analyser som görs av Tillväxtverket är i stor utsträckning relevanta för Södertälje. Dock kan satellitkontot inte brytas ned på kommunnivå, varför man lokalt måste använda andra undersökningar och underlag. Beräkningsmetoderna blir inte helt jämförbara men ger en indikation om hur den lokala utvecklingen ser ut i jämförelse med Sverige som helhet. Den metod som används i Södertälje kommun är TEM (turistekonomisk modell), en metod som används av många svenska kommuner. Den mäter ekonomiska och sysselsättningsmässiga effekter av turismen inom sex utgiftsposter samt hur många besök och övernattningsnätter som genomförts.

Den utveckling av kommersiella övernattningsnätter som kan utläsas för Södertälje enligt TEM och den utveckling som Tillväxtverket anger för Stockholms län som helhet under 2014 indikerar en motsvarande utveckling för Södertälje som för länet. Det är dock inte helt jämförbara uppgifter varför inga alltför långtgående slutsatser kring detta kan dras. I första hand får Södertälje jämföras med sin egen utveckling enligt TEM.

I Södertälje, liksom i stora delar av Sverige, saknas en bra beräkningsmodell för effekter av evenemang. Evenemang kan betyda mycket för en plats, vad gäller såväl ekonomi och sysselsättning som varumärkesstärkande effekter liksom stolthet och budskap till omvärlden. För att kunna ta ställning till ett evenemangs värde inför en planeringsfas, liksom i en utvärderingsfas, krävs analys- och utvärderingsverktyg som beslutsstöd.

B. Samverkan och strukturer

De analyser som bl.a. Tillväxtverket gjort under många år visar att en positiv utveckling av turism och besöksnäring är beroende av en stark samverkan mellan aktörerna i "turismsystemet" såväl offentliga som privata aktörer. Framgångsrika besöksmål, destinationer, regioner och länder har nått sin framgång genom att olika typer av aktörer kunnat enas om en gemensam inriktning/vision, klarat att samverka visionärt, praktiskt och finansiellt, och ofta arbetat i nära samverkan med idéburen sektor. Man har även klarat att hitta samverkan över administrativa gränser t.ex. över kommungränser.

För en framgångsrik utveckling av Södertälje som turist- och evenemangskommun krävs motsvarande samverkan, såväl inom kommunens organisation som tillsammans med aktörerna i besöksnäringen, både i och utanför Södertälje. Den privata näringsviljan att

utveckla sina verksamheter och erbjudanden, är en förutsättning för framgångsrik samverkan. Kommunen har en viktig stödjande roll, framförallt vad gäller att ge förutsättningar för god infrastruktur, väl fungerande service och enkel framkomlighet.

C. Koncept- och produktutveckling

Koncept- och produktutveckling kan ses, och byggas, utifrån flera olika utgångspunkter. De utgångspunkter som används är ofta att man tematiserar de tillgångar man har för att tydliggöra utbudet och för att skapa attraktionskraft. Man kan också utveckla enskilda platser och besöksmål för att ”sticka ut” och utveckla en unik plats som attraherar besökare. Ofta kan man kombinera teman med varandra, koppla dem till starka besöksmål för att skapa nya intressanta produkter och erbjudanden till olika typer av målgrupper. En tematisering behöver nödvändigtvis inte innebära en fysisk produktutveckling utan är ofta ett sätt att förtydliga och synliggöra tillgångar som redan finns.

Eftersom det turistiska erbjudandet i regel är en sammansättning tjänster och produkter från såväl privata aktörer som stat och kommun har det offentliga många gånger en stödjande roll också i samordningen av koncept – och produktutveckling, medan de privata aktörernas måste ta en ledande roll i marknadsförings- och försäljningsarbetet.

Södertälje har goda förutsättningar att utveckla såväl starka teman som starka besöksmål.

D. Båt – och badliv i Södertälje

Eftersom uppdraget från Kommunstyrelsen utgick mer specifikt om Södertälje som båt- och badort har dessa teman studerats mer ingående.

Kanalen och områdena längs kanalen i Södertälje är en resurs som skulle kunna utvecklas till en stark besöksanledning. Södertälje har en av Sveriges bästa gästhamnar och omfattande båttrafik, både fritidsbåtar och större fartyg. Maren är en oas mitt i staden. Ett badhus finns alldeles intill kanalen. Promenad- och cykelvägar finns och utvecklas längs hela kanalen. Mälaren runt hörnet har flera starka besöksmål och den långa skärgårdssträckan till Saltsjön erbjuder naturhamnar och möjligheter att äta god mat längs vägen.

Badmöjligheter har en hög attraktionskraft för besökare och Södertälje uppvisar ett stort antal badmöjligheter, såväl i sjöar som längs kusterna och med inomhusbad. Genom att utveckla och synliggöra Södertäljes badmöjligheter kan besöksmarknaden stärkas och fungera som en viktig del i reseanledningen till Södertälje.

Många av Södertäljes besökare sommartid, kommer till staden i fritidsbåtar. Möjlighet till fler lämpliga lägen för småbåtshamnar i anslutning till staden skulle stärka Södertäljes profil som båt – och turistort. En attraktiv infart vattenvägen samt bättre skyltning längs kanalen skulle ytterligare förstärka Södertälje som en attraktiv och gästvänlig båtstad.

E. Evenemangsutveckling

Södertälje är en plats där många evenemang äger rum, stora som små och inom olika intresseområden. Idag utnyttjas ofta inte evenemangen till sin fulla potential, t. ex för att bidra till ökad besöksnäring eller för att stärka varumärket. Skälen till detta är flera, men framförallt har de olika aktörerna, inkl. kommunen, inte en organiserad samverkan inom evenemangsområdet. Detta leder också till att Södertäljes aktörer inte på ett samlat och offensivt sätt verkar för att fler evenemang förläggs i Södertälje. För att öka antalet stora evenemang i Södertälje krävs nya arbetsformer mellan aktörerna, där resurser, kompetens och finansiering samordnas. Södertälje kommun får varje år ett stort antal förfrågningar från aktörer som vill arrangera olika typer av externa evenemang i staden. Det är då av stor vikt med en effektiv ”mottagarorganisation”, med tydlig struktur, som på ett effektivt sätt kan hantera förfrågningar för att dels bedöma det turistekonomiska värdet av olika evenemang, dels samordna handläggningsfrågor.

F. Information och marknadsföring

För att öka kunskap och skapa intresse bland potentiella besökare krävs en tydlig och samordnad information om Södertälje som besöksplats. Informationens huvudplattform är webben, där all information om besöksmål, platser, teman och utbud inom ”resa, bo, äta och göra” finns samlat. Den webbplattform som samlar denna information idag är www.destinationsodertalje.se

G. Utveckla unik reseanledning

Avsnitten ovan i programförslaget omfattar utveckling och information om de besöksmål, teman m.m. som idag finns i Södertälje. Med starkare samarbeten och strukturer liksom med tematisering och satsning på samordnad information kan Södertälje stärkas som en attraktiv besöksplats.

Med den stora konkurrens om besökare som finns i Sverige och världen och de allt högre förväntningar som finns bland viktiga målgrupper krävs dock ett stort mått av innovation och nytänkande för att bli riktigt framgångsrik. För att attrahera nya besökare, även internationella, krävs allt starkare reseanledningar. Besökare är kräsna och får ett allt större utbud att välja från. Om en plats ska göra väsentlig skillnad behöver man utveckla en unik attraktion som kan bli motor för hela besöksnäringen i området, en

”wow-faktor”. Tom Tits Experiment är Södertäljes nationellt och internationellt mest kända besöksattraktion och mycket värdefull för att sätta Södertälje på besökskartan.

Inför framtiden finns behov för att överväga vad som kan vara nästa stora besöksattraktion som kan skapa ”wow-faktor” för Södertälje. Varumärkesanalysen som gjorts för Södertälje kan vara bas för ett inledande arbete med att utveckla en unik reseanledning, där Profilbärarna: Industri i framkant, Innovation och Mångkultur kan utgöra fundamentet.

Slutsatser och fortsatt arbete

Södertälje har stora möjligheter att utvecklas som turist – och evenemangskommun. Det geografiska läget mellan storstad, landsbygd och skärgård, ett brett och attraktivt aktivitetsutbud och ett väl etablerat idrottsliv ger bästa förutsättningar. Stärkt samverkan mellan såväl kommunens förvaltningar som mellan kommun och aktörer inom näringen kan möjliggöra denna positiva utveckling för Södertälje. Programförslaget är baserat på kommunens befintliga styrkor och lyfter sex fokusområden för det fortsatta arbetet framåt. Programförslaget som föreslås gälla 2016-2022 åtföljs av en handlingsplan och därefter en mer detaljerad aktivitetsplan för att säkerställa en hållbar utveckling av turism och evenemang i Södertälje